

„Pantatínku, paňmaminko, utonuli jsme zimu.“ Dlaskův statek slaví Velikonoce

27. 03. 2024 11:50

Tradiční akci, přibližující návštěvníkům výroční obyčeje a zvyky jarního novoročí, uchystalo na Bílou sobotu, kterou končí postní předvelikonoční období, Muzeum Českého ráje v Turnově na skanzenu Dlaskův statek. Letos připadá Bílá sobota na 30. březen.

Bílá sobota byla dnem svěcení ohně, od kterého hospodyně zapalovaly „nový oheň“ v kamnech, na kterých připravovaly všechny pokrmy, které přišly na stůl o Božím hodu Velikonočním. Z oharků ohně se pro ochranu následující úrody dělaly křížky kolem polí, popelem se sypaly louky, ohořelá dřívka se strkala za trámy, aby se domu vyhnul oheň.

„Mnoho lidí dnes už neví, z čeho vychází velikonoční tradice a zvyky. Právě paměťové instituce jsou pro objasnění a informovanost zásadní. Naše muzea se snaží vysvětlit a představovat tradice přitažlivým a pro návštěvníky zajímavým způsobem,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Tradiční součástí velikonočního programu v sobotu 30. března bude vynášení Smrti neboli Smrtky do Jizery za doprovodu folklorního souboru Nisanka. Děti s ní tradičně o páté postní neděli – Smrtné – putovaly k nejbližšímu potoku či řece, do které ji hodily, nebo ji upálily. Mařena – smrtka, symbolizovala zimu, a proto musela ze stavení pryč. Její figurína se zhotovovala ze dřevěné hole, obalené slámou.

Oblékala se do dívčí košile, ozdobené fábory, věnci, papírovými květinami a korály z bílých vyfouknutých vajec a šnečích ulit. Poté, co byla Mařena utopena, průvod dětí zpívajících „Nesem vám nový líto a dobrou novinu, pantatínku, paňmaminko, utonuli jsme zimu“ se do vsi vrátil s takzvaným lítem. Pletlo se z jívových ratolestí, které se ozdobily bílými a barevnými vajíčky, řetězy, ptáčky z těsta nebo holubičkami z vejčků.

V kulturním programu nebudou chybět ani loutková představení pro děti – soubor Loutky bez

hranic uvede hry Tři medvědi a drzá Máša a Tři dary – a vystoupení hudební skupiny Waldovy Matušky. Nebudou chybět řemeslné dílny: výroba modrotiskového ptáčka, klapačky, pletení pomlázek a pečení velikonočního pečiva. K Velikonocím na Dlaskově statku patří také řemeslný jarmark a stylové občerstvení.

Velikonoce jsou svátky obnovy života v období přechodu zimy v jarní období. Jejich oslava se formovala ve spojení rolnických tradic nového hospodářského roku a křesťanského obrazu Ukřižování Ježíše Krista a jeho zmrtvýchvstání. Ze všech svátků mají Velikonoce nejdelší přípravné období.

Vrcholí ve Svatém týdnu, kterému říkáme Pašijový nebo Velký. Začíná Květnou nedělí a vrcholí Zeleným čtvrtkem, Velkým pátkem, Bílou sobotou, Božím hodem velikonočním a Červeným pondělkem, který je spojen s pomlázkou. V tradiční lidové kultuře jsou tyto dny spojeny s řadou obyčejů, které mají především očistný, ochranný a blahonosný charakter. Důležitou roli v těchto zvycích, jejichž kořeny tkví v dobách pohanských, hraje voda, oheň, zeleň a koleda.

Program Velikonoc na Dlaskově statku

10:30 Loutky bez hranic – Tři medvědi a drzá Máša

11:30 Folklorní soubory Nisanka a Malá Nisanka (Jablonec nad Nisou)

12:30 Vynášení Smrti do Jizery

13:00 Cimbálová muzika Pazúr (Valašsko)

13:30 Folklorní soubory Nisanka a Malá Nisanka (Jablonec nad Nisou)

14:30 Loutky bez hranic – Tři dary

15:30 Waldovy Matušky – hudební skupina

Dílny pro děti: klapačka, modrotiskový ptáček, pečení velikonočního pečiva, pletení pomlázky

Stálá expozice Ze dřeva a proutí – podomácké zpracování dřeva a proutí v selské usedlosti

Tradiční řemeslný jarmark a občerstvení.

Vstupné: dospělí 110 korun, děti 50 korun, rodinné 230 korun